

Beeldenbrekers

Genderstereotypen over beroepen doorbreken

Lesbrief voor leerkrachten

onderbouw

middenbouw

bovenbouw

45-60
min

Met Beeldenbrekers willen we leerlingen informeren over (bèta)technische en ICT-beroepen en genderstereotypen over (bèta)technische en ICT-beroepen doorbreken. Een Beeldenbrekers-les bestaat uit twee delen: een tekenopdracht en een gastles, eventueel aangevuld met een kringgesprek. Tijdens de gastles komt een vrouwelijke bèta, technische of IT-professional in de klas vertellen over haar beroep.

Opbouw

1. tekenopdracht

2. gastles

doelstellingen

- Leerlingen maken kennis met bèta/technische beroepen
- Leerlingen zien dat bèta, techniek en ICT-domeinen zijn waarin vrouwen werken.
- Genderstereotiepe beelden over bèta/technische beroepen doorbreken

aansluiting kerndoelen

De Beeldenbrekers-les kan aansluiten bij de volgende kerndoelen:

- 1.** De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie mondeling of schriftelijk gestructureerd weer te geven.
- 42.** De leerlingen leren onderzoek doen aan materialen en natuurkundige verschijnselen, zoals licht, geluid, elektriciteit, kracht, magnetisme en temperatuur.
- 44.** De leerlingen leren bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, de vorm en het materiaalgebruik.

rol van vhto

- Regelt gast
- Legt contact tussen school en gast
- Helpt bij functieomschrijving gast
- Helpt gast bij voorbereiding les
- VHTO is beschikbaar voor telefonisch contact

nodig: papier, tekenpotloden, PowerPoint, scherm, koffie, thee, Werkblad 1 geprint (midden- en bovenbouw)

lesbrief leerkracht

voorbereiding

- Stem de rolverdeling met de gast af, denk aan orde houden, leerlingen de beurt geven, etc.
- Overleg met de gast en VHTO hoe je het beroep in de klas gaat omschrijven. De leerlingen krijgen tijdens de les de opdracht om het beroep te tekenen. Het is daarom belangrijk dat zij begrijpen wat het beroep inhoudt. Zo wordt een architect bijvoorbeeld een huizenbouwer, een game-designer een spelletjesmaker en een civieltechnisch ingenieur een dijkenbouwer. Op www.beeldenbrekers.nl vind je ter inspiratie een lijst met voorbeeldberoepen.
- Zorg voor tekenpapier en potloden. Tel alvast hoeveel jongens en meisjes er in je klas zitten en zet een j/m op de achterkant van het tekenpapier. Middenbouw/bovenbouw: print werkblad 1.

Lesplan

Je begint de les met de tekenopdracht (25 min). Als de leerlingen nog aandacht en energie hebben kan je vervolgens verder gaan met de aanvullende opdracht: Kringgesprek over beroepen (15 min). Dit is optioneel.

1a. Tekelopdracht (25 minuten)

1. Vertel aan de leerlingen dat zij vandaag een tekening van een beroep gaan maken.
2. Licht het beroep kort toe, omschrijf wat de gast doet in begrijpelijke taal. Omschrijf het beroep zo neutraal mogelijk en gebruik geen woorden zoals man/vrouw. Probeer bij je uitleg te voorkomen dat je mannelijke of vrouwelijke voornaamwoorden gebruikt (hij/zij).
3. Deel het papier uit aan de leerlingen. Zorg dat je een 'j' schrijft op het papier van de jongens en een 'm' op het papier van de meisjes. Dit is makkelijk om inzicht te krijgen in het beeld dat leerlingen hebben over het beroep.
4. De leerlingen krijgen ongeveer 15 minuten de tijd om de tekening te maken.
5. Vraag de leerlingen, als de tekening bijna klaar is, om een naam te bedenken voor de beroepsbeoefenaar die ze hebben getekend en deze naam op hun tekening te schrijven. Zo weet je of ze een man of een vrouw hebben getekend. (Mits ze zelf kunnen schrijven, anders doet jij dit). Als een naam schrijven te veel tijd kost, kan je bij het ophalen van de tekeningen vragen of de beroepsbeoefenaar een jongen of meisje is en vervolgens m/v op de tekening zetten.
6. Na afloop van de les bekijk je de tekeningen, turft de resultaten en geeft resultaten door aan VHTO:
 - a. Hoeveel jongens hebben een man getekend?
 - b. Hoeveel jongens hebben een vrouw getekend?
 - c. Hoeveel meisjes hebben een vrouw getekend?
 - d. Hoeveel meisjes hebben een man getekend?**NB:** Soms tekenen leerlingen zowel een man als een vrouw. Ook dit graag turven.
7. Leerlingen willen hun tekening vaak bewaren, dus na het turven van de resultaten kan je de tekeningen weer terug aan de leerlingen geven.

1b. Aanvullende opdracht: Kringgesprek over beroepen (15 minuten)

In het kringgesprek ga je kort in gesprek met de leerlingen over het thema beroepen en het beeld dat ze hebben van het beroep van de gast. Vraag 1-3 zijn geschikt voor de onderbouw, vraag 4-6 zijn aanvullende vragen voor de bovenbouw.

Je kan de volgende vragen stellen:

1. Wat is werk?
2. Welke beroepen kennen jullie?
3. Wat denken jullie dat een (noem beroep van gast) doet?

Aanvullende vragen midden- en bovenbouw:

4. Welke voorwerpen heeft de (noem beroep van gast) volgens jullie nodig tijdens het werk?
5. Wat moet de (noem beroep van gast) kunnen om het werk te doen?
6. Bedenk een paar vragen die je aan de gast wilt stellen.

Vertel tot slot dat de gast op bezoek komt in de klas.

NB: Gebruik bij vraag 4 t/m 6 het werkblad. De leerlingen bereiden zich klassikaal of in groepjes van ongeveer 5 voor op het bezoek van de gast.

2. De gastles (20-25 minuten)

- Introduceer gast
- Gast vertelt over beroep
- Ondersteuning gast waar nodig: orde houden, moeilijke woorden toe lichten, tijd in de gaten houden en de beurt geven.
- Rond de les af

Wat doet de gast?

Na jouw introductie stelt de gast zichzelf voor, ze zal hiervoor de functieomschrijving gebruiken die jullie samen met VHTO hebben bedacht. Verder vertelt ze meer over haar dagelijkse bezigheden en wat het doel van haar beroep is. Ook neemt de gast voorwerpen en/of materialen mee om haar beroep mee toe te lichten. De gast geeft vervolgens de leerlingen de gelegenheid om vragen te stellen. Sommige gasten zullen ook een doe-opdracht hebben voorbereid.

Na de gastles sluit jij de Beeldenbrekers-les af. Vraag de leerlingen om de gast te bedanken en geef haar een hartelijk applaus. Vertel de leerlingen dat zij de tekening mee naar mogen nemen, nadat jij de tekeningen hebt geturfd (zie punt 6. Bij tekenopdracht).

achtergrondinformatie

Kinderen leren al op heel jonge leeftijd dat er een verschil is tussen wat bij jongens en meisjes past. Ook als het over beroepen gaat. Zo denken meisjes al vroeg in hun leven dat ze niet goed zijn in bèta, techniek en ICT en dat het niet bij hen past. Deze stereotiepe ideeën belemmeren kinderen bij het ontdekken van hun talenten en toekomstmogelijkheden.

Sekse, gender en genderstereotype

Rondom technische beroepen is het stereotiepe beeld dat deze met name geschikt zijn voor mannen. We noemen dit een genderstereotype. Waar de term sekse verwijst naar biologische, lichamelijke kenmerken van vrouwen en mannen, verwijst gender naar de sociale en culturele betekenis die we aan deze lichamelijke kenmerken verbinden. Genderstereotypen gaan over de ideeën, verwachtingen en rollen die bij 'mannelijkheid' of 'vrouwelijkheid' horen.

Genderstereotyperingen en kinderen

Genderstereotiepe ideeën voelen zo natuurlijk dat we vaak niet in de gaten hebben dat ze een rol spelen. Maar onbewust doen ze dit wel, bijvoorbeeld doordat je bepaalde verwachtingen hebt over wat jongens en meisjes kunnen, ook tijdens de opvoeding en bij het lesgeven aan kinderen. Uit onderzoek blijkt dat dat de denkbeelden van ouders over gender en de verschillende manier waarop ouders zoons en dochters opvoeden een grote rol spelen bij het tot stand komen van genderstereotypen bij kinderen. Opvoeders behandelen kinderen van jongs af aan anders op basis van hun sekse. Op het gebied van speelgoed geven we jongens eerder autootjes en meisjes geven we eerder poppen. Maar ook op andere gebieden maken we onderscheid, zoals bij boeken, kleding en hobby's. Niet alleen ouders spelen een rol bij het ontstaan van stereotiepe beelden bij kinderen. Ook stereotiepe beelden in de media en maatschappij hebben invloed op het ontstaan van genderstereotypen bij kinderen. Verder speelt wat klasgenoten zeggen en doen ook een rol bij de voorkeuren die kinderen zelf ontwikkelen.

Doorbreken

Genderstereotypen beperken de toekomstkeuzes van kinderen. Om dit te voorkomen is het zinvol om al vroeg te beginnen met het doorbreken van genderstereotypen. Hoe doe je dat? Bijvoorbeeld door het aanbieden van contrastereotypen. Contrastereotypen gaan tegen de verwachting in: denk aan een vrouwelijke IT-er of een mannelijke verpleegkundige. Met Beeldenbrekers maken kinderen kennis met contrastereotypen. Uit onderzoek blijkt dat dit stereotiepe beelden en ideeën vermindert.

Contact en meer informatie

Heb je vragen of opmerkingen of wil je meer weten over het onderwerp? Kijk op www.beeldenbrekers.nl of neem contact op met VHTO, we helpen je graag. Je kunt ons bereiken via onderstaand e-mailadres of telefoonnummer.

- 020 888 4220
- beeldenbrekers@vhto.nl
- www.beeldenbrekers.nl

VHTO zet zich in om de participatie van meisjes en vrouwen in de bèta, techniek en ICT te vergroten, en genderstereotypering over bèta/technische beroepen te doorbreken. VHTO levert een bijdrage aan meer diversiteit door activiteiten met scholen, bedrijven en de overheid te organiseren. www.vhto.nl

voorbereiding op het bezoek

Welke voorwerpen heeft de gast volgens jou nodig tijdens het werk?

1

2

3

Welke kwaliteiten heeft de gast volgens jou nodig tijdens het werk?

1

2

3

vragen die je de gast wilt stellen

Vraag 1

Antwoord

.....

.....

Vraag 2

Antwoord

.....

.....

Vraag 3

Antwoord

.....

.....